

21.2.2022

Hyvä aluevaltuutettu,

Aluevaltuusto päättää lähiaikoina hyvinvointialueen hallintosäännöstä. Siinä määritellään hyvinvointialueen johtamisjärjestelmä, toimielimet sekä tehtävien ja toimivallan jako. Johtamisjärjestelmällä katetaan alueella järjestettävät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut.

Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon johtamisessa tulee olla monialaista asiantuntemusta, joka tukee laadukkaiden ja turvallisten palvelujen kokonaisuutta, eri ammattiryhmien yhteistyötä sekä hoito- ja toimintakäytäntöjen kehittämistä.

Monialaisella asiantuntemuksella tarkoitetaan ainakin sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon johtamisen sekä talouden asiantuntemusta.

Sote-lakien säätämisen yhteydessä ei ole muutettu terveydenhuoltolain 57 §:ää. Sen mukaan vastaavan lääkärin – käytännössä johtajaylilääkärin – on johdettava ja valvottava toimintayksikön terveyden- ja sairaanhoitoa. Vastaavan lääkärin tulee myös ohjata ja valvoa hoitoon pääsyn kriteerejä. Näin turvataan terveydenhuollon palveluvalikoiman yhdenvertainen soveltaminen kaikille potilaille.

Suomen Lääkäriliitto on havainnut, että joillakin hyvinvointialueilla on ilmennyt halukkuutta sellaiseen hallintosääntömalliin, jossa johtajaylilääkäri jätetään sivuun terveydenhuollon palvelujen tosiasiallisesta johtamisesta. Tällaisessa hallintosääntömallissa johtajaylilääkärille jätetään vain johtamista tukeva asiantuntijatehtävä.

Käytännössä kysymys on siitä, että sekä terveydenhuollon palveluiden järjestämistä että tuottamista johtaisivat linjaorganisaatiomallin mukaisesti muut henkilöt kuin johtajaylilääkäri, ja johtajaylilääkärin asema olisi matriisimainen.

Lääkäriliitto kiinnittää huomiota siihen, ettei aluevaltuusto voi päättää sellaisesta hallintosäännöstä, joka olisi ristiriidassa terveydenhuoltolain 57 §:n kanssa.

Kyseisessä pykälässä on nimenomaisesti säädetty vastaavalle lääkärille terveyden- ja sairaanhoidon johtamistehtävä. Vastaavan lääkärin on hoidettava tehtävänsä virkavelvollisuutensa mukaisesti. Jos vastaavalle lääkärille jätetään hyvinvointialueen organisaatiossa vain lääketieteellisen asiantuntijan rooli, hänen mahdollisuutensa huolehtia virkavelvollisuudestaan vaarantuvat.

Koska terveydenhuoltolain 57 § velvoittaa myös hyvinvointialuetta julkisyhteisönä, aluevaltuusto ei voi hyväksyä sellaista hallintosääntöä, jossa terveydenhuollon palveluiden järjestämisen tai tuottamisen johtaminen järjestetään toisella tavalla.

Lääkäriliitto ymmärtää ja tukee sitä, että hyvinvointialueella huolehditaan alueen järjestämisvastuulla olevien eri palveluiden integroimisesta saumattomaksi kokonaisuudeksi.

Tämä tavoite on kuitenkin toteutettava niin, että noudatetaan sekä uusia sote-lakeja että terveydenhuoltolakia.

Terveydenhuoltolain 57 §:n merkitykseen on otettu vastikään kantaa sote-lakeja koskeneen hallituksen esityksen pohjalta annetussa eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietinnössä (StVM 16/2021). Siinä tarkasteltiin ns. virkalääkärivaatimusta, mutta esitettiin samalla yleisestikin merkityksellisiä kannanottoja terveydenhuoltolain 57 §:stä, erityisesti hoitoon pääsyn kriteereiden toteutumisesta.

Mietinnön mukaan ”vastaavan lääkärin tulee kyetä tosiasiallisesti käytännössä näitä ratkaisuja sekä väestö- että yksilötasolla valvomaan, jotta yhdenvertaisuus hoidon saatavuudessa ja verovarojen kohdentamisessa toteutuu”.

Mietinnössä korostettiin myös, että ”hoitoon ottamista ja palvelutarpeen arviointia koskeva päätöksenteko ei saa olla näennäistä vastuuta”. Sen sijaan hyvinvointialueella tulee varmistaa, että vastaavalla lääkäriellä on tosiasiallinen kyky vastata tehtävistään.

Lääkäriliitto tukee kaikin tavoin sitä, että hyvinvointialueet voivat suoriutua mahdollisimman hyvin kaikista niille säädettyistä tehtävistä. Tähän tehtävien hoitamiseen sisältyy se, että johtamista hallintosäännöllä järjestettäessä pitää täydtyään tarkasti laissa säädettyihin toimivaltuuksiin.

Näiden toimivaltuuksien mukainen hallintosääntö varmistaa myös potilaiden ja asiakkaiden perusoikeuksien toteutumisen. Esimerkiksi juuri terveydenhuollon palveluiden järjestämisen ja tuottamisen tavoitteena on mahdollisimman laadukas hoito ja eri potilaiden ja potilasryhmien yhdenvertainen kohtelu.

SUOMEN LÄÄKÄRILIITTO

Niina Koivuviita
hallituksen puheenjohtaja

Jaana Heinonen
hallituksen sihteeri